

# NEWSLETTER

**institut**  
**VÁCLAVA**  
**KLAUSE**

Demokraté v Evropě,  
vzбудme se!

**Jiří Weigl:**

K eskalaci konfliktu v Sýrii

**Václav Klaus:**

Bojovat staré bitvy nemá smysl

Otázka IVK: Dokládají  
hospodářské výsledky  
za druhý kvartál konec recese?  
**(Jiří Rusnok, Eva Zamrazilová,  
Karel Dyba, Jan Mládek,  
Aleš Michl, Tomáš Munzi)**

**Rupert Darwall:**

Genius Ronalda Coase

## Demokraté v Evropě, vzбудme se!\*

Významná periodika u nás (Lidové noviny, 4. 9. 2013) i ve světě (The New York Times, 2. 9. 2013) přinesla prohlášení Daniela Cohn-Bendita, známého anarchisty, bojovníka na pařížských barikádách v roce 1968, a Felixe Marquardta, spoluzakladatelů hnutí *Europeans Now*, nazvané „*Mladí Evropané... Sjednotte se!*“

Toto heslo je od jeho dnešních autorů vědomou parafrází Marxova Komunistického manifestu s jeho výzvou „Proletáři všech zemí, spojte se!“ a míří stejným směrem. Hrůzy, které byly částečně i pomocí idejí tohoto manifestu ve světě vyvolány, desítky miliónů obětí sociálně-inženýrského komunistického projektu, jenž nakonec – po bohužel příliš dlouhé době – skončil až před necelým čtvrtstoletím krachem, se pokoušejí moderní levicovní, nejen rudí, ale nyní stále častěji zelení radikálové oživit na půdorysu Evropské unie.

**Významná periodika u nás i ve světě  
přinesla prohlášení Daniela  
Cohn-Bendita a Felixe Marquardta.**

Nad tím demokraté v evropských zemích nesmějí mávnout rukou. Jde o nezastřený krok k definitivní proměně této původně mezinárodní organizace v evropský velkostát, který má zlikvidovat historické evropské státy a spolu s nimi i demokracii, která je s nimi nerozlučně a neoddělitelně spjata.

Nepodceňujme je. Daniel Cohn-Bendit je významný poslanec Evropského parlamentu za Zelené. Tento radikální francouzsko-německý politik, kdysi přezdívaný „Rudý Danny“, přichází se svým manifestem v době, kdy Evropská unie zápasí s dosud nejhlubší finanční, ekonomickou a politickou krizí způsobenou řadou faktorů, ale v neposlední řadě zcela neautentickým a překotným integračním procesem. Řada zemí zvláště na jihu kontinentu se potýká s hlubokou frustrací občanů, dramaticky roste nezaměstnanost, zejména mladých generací, zvyšuje se sociální napětí. Právě tento okamžik vyhodnotili vůdci hnutí *Europeans Now* jako ideální příležitost zopakovat starý Marxův

\* Václav Klaus inicioval manifest, který přetiskujeme v tomto newsletteru. Chcete-li se připojit k signatářům manifestu, napište na [demokracie@institutvk.cz](mailto:demokracie@institutvk.cz).

recept k vytvoření nové Internacionály, k nástupu nedemokratických sil a k uchopení moci. Mění pouze slovník, podstata zůstává nezměněna.

„Nazrál čas pro mezinárodní, mezigenderové a neideologické hnutí, které by evropskou integraci posunulo na další úroveň,“ praví se v manifestu. Odmítá se v něm „národní stát“ jako „zastaralá struktura“ a v souvislosti s blížícími se volbami do Evropského parlamentu je signalizováno „vytvoření strany“, která by byla – už po kolikáté – stranou zcela nového typu.

**Nepřipustíme úvahu,  
že jde o nějaký „výstřelek“.**

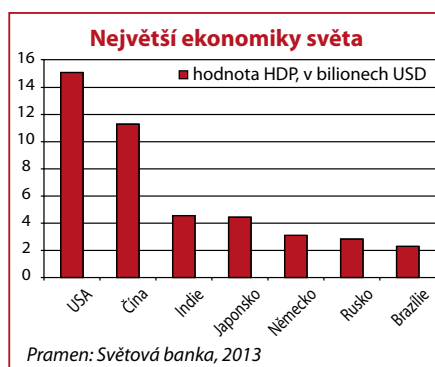
Jeho autoři otevřeně říkají: „Je naivní očekávat, že tradiční národní političtí lídři volení... občany na suverénním území, by mohli adekvátním způsobem řešit problémy... Fandíme i nadále našim fotbalovým či ragbyovým týmům. Ale nenechme se dále ohlupovat sebezveličujícími bludy našich národních politických lídrů, kteří tvrdí, že v oblasti politiky je národní stát stále vhodným prostředkem.“

Tento manipulativní jazyk, který redukuje tradice a historii suverénních evropských států na fotbalové fandovství, je pro celý manifest charakteristický. Odmítání „ideologie“, respektive idejí, bez nichž skutečně demokratická politika nemůže existovat, míří přímo na samotný základ demokracie. Obrací se ke „generacím“, které jsou údajně „bržděny omezeným pohledem na svět, který se uplatňuje v jejich zemích“.

**Vyzýváme všechny  
demokratické síly v Evropě, všechny,  
kteří stále věří, že se Evropa  
nesmí stát laboratoří dalšího  
sociálně-inženýrského experimentu  
věčných revolucionářů.**

Bez skrupulí tvrdí, že v dnešní Evropě jde o něco jiného, než „jaký svět by jednotlivé národy chtěly mít“. Opětovné vytvoření odstátněného „kotle národů“ ve stylu někdejšího Sovětského svazu, se již stalo nezastřeným cílem jejich politického hnutí. „Musíme dát našim národním politikům vědět, že již dále nebudeme nakupovat je-“

## ZÁŘIJOVÝ GRAF IVK



**Institut Václava Klause o.p.s.**

Šárecká 29

160 00 Praha 6

e-mail: [office@institutvk.cz](mailto:office@institutvk.cz)

[www.institutvk.cz](http://www.institutvk.cz)

IVK – Newsletter

Institutu Václava Klause

Registrace MK ČR E 11024

Periodicita: měsíčník

Datum vydání: 17. 9. 2013

jích nacionalistický šunt," hlásá Cohn-Bendit a jeho soudruzi. „Musíme... začít jednat jako Evropané. A naším prvním krokem je začít volit nikoli jako francouzští, němečtí či řečtí občané, ale jako občané Evropy," uzavírají svou výzvu k nové internacionále přední představitelé hnutí Europeans Now.

Nepřipustíme úvahu, že jde o nějaký „výstřelek“. Tito „noví vůdci“ jen bez zástěrek formulují to, co současné elity Evropské unie již dlouho halí do méně radikálních slov, aby příliš nevyděsili občany svých zemí. Svými skutky však postupují neméně radikálně ke stejnému cíli. Revolucionáři jako Cohn-Bendit a spol. dělají pouze tu „chybu“, že v zájmu svých politických ambicí v ev-

ropských volbách tuto „moderně natřenou“ totalitní ideologii bez obalu zveřejňují.

Bylo by tragickou chybou nechat tyto výzvy k definitivní změně poměrů v Evropě bez odpovědi. Demokraté však spí. Historické zkušenosti občanů, kteří se před čtvrt stoletím zbavili nesvobody, jsou jakoby zapomenuty. Stejně tak demokratičtí politici bývalého svobodného světa, v konfrontaci s touto nově a již zcela neskryvaně manifestovanou cestou do otroctví, stále ještě zůstávají trestuhodně apatičtí a nevyšimaví. Jak nás však učí historie: nepostavit se včas aktivně tomuto narůstajícímu nebezpečí – jak v jednotlivých státech, tak v evropských institucích – může mít v nedaleké budoucnosti tragické následky. Pak již bude pozdě.

Vyzýváme proto všechny demokratické síly v Evropě, všechny, kteří stále věří, že se Evropa nesmí stát laboratoří dalšího sociálně-inženýrského experimentu věčných revolucionářů, aby proti těmto snahám vystoupili stejně ostře, hlasitě a nekompromisně jako vystupují naši političtí protivníci.

Demokraté evropských zemí, vzbudme se!

Signatáři (k 6. září 2013): Václav Klaus, Jiří Weigl, Petr Hájek, Michal Semín, Nigel Farage, John Laughland, Gerhard Schwarz, Lars Christiansen, Michael Pojezdny, Milan Knížák, Dušan Tříška, Ladislav Jakl, Pavel Kolář, Jana Bobošíková, Ondřej Hejma, Miloslav Bednář. ■

## K eskalaci konfliktu v Sýrii\*



**Jiří Weigl**  
výkonný ředitel  
Institutu Václav Klause

Právě před osmnácti lety – 28. srpna 1995 – došlo v občanskou válkou zmítané Bosně k minometnému útoku na tržiště Markale v Sarajevu, při němž zahynuly desítky lidí. Z útoku byli obviněni Srbové, přestože se jasné důkazy nikdy nenašly. Naopak se zdá, že střely byly vypáleny z linií bosenských muslimů. Jim také tento incident strategicky pomohl. Stal se záminkou pro letecké útoky NATO, které tak poprvé otevřeně vstoupilo do tehdejšího balkánského konfliktu. Další vývoj je znám, Srbové byli západními útoky poraženi, konflikt zdánlivě ukončen. Bosna je ale až do současnosti nefunkčním poloprotektorátem, žijícím z mezinárodní pomoci a stále zápolícím s následky války a s ní spojené nenávisti trvale rozdělující její obyvatele. Bombardování a eskalace konfliktu nevyřešila nic.

### Občanská válka

Dnes, zdá se, se bude sarajevský scénář opakovat, tentokrát v dva roky občanskou válkou zmítané Sýrii. Scéna je více než podobná, aktéři z části totožní, možné důsledky eskalace konfliktu však ještě daleko bizarnější, než tomu bylo na Balkáně první poloviny 90. let.

V případě Sýrie opět před sebou máme konfesionálně rozdělenou zemi, již držela pohromadě pevná ruka sekulárního režimu. A tak jako na Balkáně je v sázce celý region, otrřesený vlnami „revolucí“, tentokrát nazývaných jako „arabské jaro“. Konflikty, které v jeho rámci přeskakují z jedné země Blízkého východu a Severní Afriky do druhé, jsou světu mediálním mainstreamem

\* Politický komentář IVK č. 12, 29. srpna 2013.

neúnavně prezentovány jako boj utlačovaného lidu za demokracii proti tyranům a diktátorům. Postupně se však ukazuje, že o demokracii jde až na posledním místě, že namísto toho jsou zde rozeštvávány a rozehrávány etnické a náboženské konflikty, které jednotlivé země a celou strukturu regionu, tak jak vznikla po první světové válce, fatálně a dlouhodobě destabilizují, či dokonce rozbíjejí.

### *Dnes, zdá se, se bude sarajevský scénář opakovat, tentokrát v dva roky občanskou válkou zmítané Sýrii.*

Na příkladu Sýrie je to zcela zjevné. V tamější občanské válce, tak jak se – podporována zahraničními silami – rozhořela, vůbec o žádnou demokracii nejde. Stal se z ní fatální existenční boj dosud vládnoucích minorit (alavité, šíité, křesťané aj.) spojených s Asadovým režimem se sunitskou většinou, stále více ovládanou radikálními islamisty podporovanými Saúdskou Arábií, Katar, Tureckem a v pozadí Západem. Do konfliktu je zapleten Írán a libanonský Hizballáh na straně režimu a na druhé straně al-Káida a její mezinárodní odnože.

To vše se děje v situaci, kdy se Egypt po vojenském převratu proti vládě islamistického Muslimského bratrstva ocitl na pokraji občanské války, kdy se do nového chaosu propadá rozvrácený Írán, rozložený na své šíitské, sunnitské a kurdské části ohrožované latentním konfliktem, stejně tak jako Libanon.

### Globální dopady

A právě nyní náhle dochází v Damašku, kontrolovaném vládou, k těžko logicky vysvětlitelnému útoku chemickými zbraněmi proti civilnímu obyvatelstvu, který je brisně připisán „protizápadnímu“ nepříteli Asadovi. A stejně jako tehdy v Sarajevu, má být Asad – jako tehdy Srbové – potres-

tán americkým bombardováním. Oprávněně si musíme klást otázku – kdo za tím vším je a jaký to vše má smysl? Nejde jen o to, že se nikdo neobtěžuje dát intervenci do nějakého minimálního souladu s mezinárodním právem. Na to jsme si už v minulosti zvykli. Nepochybně jde o něco jiného – o další velmi nebezpečnou eskalaci konfliktu a napětí, která má přeformátovat celý region.

Americké rakety budou de facto nasazeny na podporu sil, které jsou nám více než deset let líčeny jako hlavní hrozba světovému míru a bezpečnosti – ve prospěch sunnitských islámských extrémistů, kteří bojují za vytvoření islámského státu na syrském území. Eskalace konfliktu hrozí vtáhnout do konfliktu Írán, rozvrátit Libanon, přilít olej do ohně v Egyptě a destabilizovat země Perského zálivu i Turecko. Ani Izrael nebude bezpečnější. Možnost zachování Sýrie jako jednotného státu je a západním zásahem nepochybně bude velmi zpochybněna, stejně tak jako tomu bylo v Íráku a Libanonu.

### *Americké rakety budou de facto nasazeny na podporu sil, které jsou nám více než deset let líčeny jako hlavní hrozba světovému míru a bezpečnosti.*

Je evidentní, že dnes v Sýrii a na Blízkém východě vůbec nejde o podezřelý útok chemickými zbraněmi, a už vůbec ne o boj o demokracii. Zdá se, že celé tzv. arabské jaro a z něj vzešlé otrěsy a konflikty měly a mají mít jeden zásadní efekt – ještě větší roztříštěnost arabského světa a Blízkého východu a jeho trvalou nestabilitu. Syrská tragédie je pouze částí tohoto scénáře.

Metody použité v Bosně přinesou stejně neblahé ovoce i v Sýrii. Dlouhodobě budeme poškozeni všichni, protože hrozící krize bude mít dopady globální. ■

## Bojovat staré bitvy nemá smysl\*



Václav Klaus

Opravdu upřímně děkuji za pozvání zde dnes vystoupit. Možnost znovu navštívit Vaši krásnou zemi, navštívit právě toto historické místo, Ochrid, je pro mne skutečným obdarováním. Byl jsem potěšen, když mne někdy na jaře letošního roku můj dobrý přítel, prezident Ivanov, požádal, abych promluvil k tak netradičnímu publiku, jakým jsou – jak on předpokládá – budoucí lídři Vaší země.

Uskutečnění této letní školy vnímám jako pozitivní a inovativní myšlenku Vašeho prezidenta. Mladí lidé by měli dostávat šanci setkávat se navzájem, a současně být konfrontováni s myšlenkami starších, tedy těch, kteří již v různých oblastech svého profesionálního života něčeho dosáhli. Tak chápu obsah tohoto Vašeho setkání já.

Vyvolává to ve mně vzpomínky na podobnou zkušenost, kterou jsem prožil zhruba ve Vašem věku. V těžkých dobách komunismu jsem dostal šanci zúčastnit se letní školy ve Francii, ve městě Annecy obklopeném Alpami, které se pyšní stejně krásným jezerem, jako je to Vaše. Už to bude téměř půl století. Škola se konala v srpnu roku 1965 a organizovali ji američtí kvakeři. Sešlo se na ní 35 účastníků z 26 zemí a někteří z nich byli pro mě opravdu velmi exotičtí – a tím nesmírně zajímaví. Tehdy jsme žili ve světě, který byl mnohem více uzavřený než dnes. Obávám se, že v současném podivně globalizovaném světě už nic exotického fakticky nezůstalo.

Tématem naší tehdejší čtyřtýdenní diskuse bylo: *Jak překonat bariéry rozvoje?* Když se na tento název dívám nyní, zdá se mi, že by stejné téma mohlo být relevantní i pro diskusi dnešní. Projevy význačných profesorů byly na vysoké úrovni a o nic méně zajímavé nebyly ani navazující diskuse. Velmi pěkné byly naše vzájemné debaty ve volném čase. Jsem si jistý, že Vaše dva týdny proběhnou velmi podobně.

### Komunismus a dnešek

V šedesátých letech byl hlavním tématem celosvětových diskusí ekonomický rozvoj, nebo snad přesněji řečeno, jeho absence a z ní vyplývající zaostávání mnoha částí světa. Podrobně jsme diskutovali příčiny tohoto stavu – politické, sociální, ekonomické a kulturní bariéry, které tolik potřeb-

ný ekonomický růst brzdily. Každé z těchto témat bylo diskutováno jeden týden. Zdálo se, že mnoho zemí světa beznadějně uvízlo v „pasti chudoby“, jak se tomu tehdy říkalo. Diskuse byla racionálně strukturovaná, protože to tehdy bylo možné. Obávám se, že nyní žijeme v méně jednoduchém, méně černo-bílém a proto i méně srozumitelném světě. Na jedné straně je sice dnešní svět ekonomicky daleko vyspělejší, na druhé straně je daleko složitější a méně přehledný.

***Naše svoboda, naše demokracie,  
naše trhy a jejich efektivita,  
naše prosperita a náš způsob  
života jsou na mnohem lepší úrovni  
než v komunistické minulosti, ale  
líší se od představy, ve kterou jsme  
doufali v momentě  
pádu komunismu.***

Jednodušší bylo pochopit (a proto odmítnout) i komunistický systém než současný svět. My (nebo alespoň někteří z nás) jsme byli už tehdy přesvědčeni, že komunismus reformován být nemůže, že žádná verze perestrojky nepovede k vytvoření svobodné a efektivní společnosti založené na parlamentní demokracii a svobodném trhu. Lidé jako já také dobře věděli, že neexistuje žádná třetí cesta, že není možné snít o konvergenci kapitalismu a komunismu, která by mohla zkombinovat pouze ty příznivé, příjemné a přátelské složky obou těchto systémů. To všechno byla jen zbožná přání. Prosazování takovýchto utopických a nebezpečných myšlenek je, slovy mého velkého učitele Friedricha von Hayeka, osudová domyšlivost [1] a měli bychom udělat vše, co můžeme, abychom jejich šíření zabránili.

***Někteří lidé nepřiměřeně  
optimistická očekávání  
pravděpodobně měli.***

Komunismus je však již minulostí a bojovat staré bitvy nemá smysl (k mé velké lítosti to však někteří lidé v naší části světa stále dělají). Střetáváme se s novými problémy a výzvami, ale přes výrazný pokrok posledních dvou desetiletí nepovažujeme výsledek, kterého jsme dosáhli, za uspokojivý. Lidé příliš spokojeni nejsou, alespoň to je můj pocit z toho, co pozoruji v České republice. Naše svoboda, naše demokracie, naše trhy a jejich efektivita, naše prosperita a náš způsob života jsou na mnohem lepší úrovni než v komunistické minulosti, ale líší se od představy, ve kterou jsme doufali v momentě pádu komunismu. Proč je tomu tak? Proč je nespokojenost tak výrazná?

Je to pouze přirozený sklon člověka neustále být nespokojený? Nebo snad existují jiné důvody pro tento pocit? Byla chybná nebo nepřiměřeně optimistická naše očekávání? Byly změny, které jsme po pádu komunismu realizovali, nedostatečné nebo špatně provedené? Byl – a teď mluvím o České republice – dopad změn, které jsme – někdy proti své vůli – uskutečnili kvůli našemu vstupu do EU, výhradně kladný a prospěšný? Nejsou procesy, které v dnešní době probíhají ve světě (nejen v Evropě, ale i na celém Západě) součástí a příčinou naší nespokojenosti? Rád bych se těmito čtyřmi otázkami krátce zabýval.

### Optimistická očekávání

a) Někteří lidé nepřiměřeně optimistická očekávání pravděpodobně měli. Domnívali se, že konec komunismu automaticky znamená svobodu, demokracii, svobodné trhy, efektivnost a prosperitu. Nic takového ale nenastalo a my jsme už tehdy měli vědět, že to tak ani být nemohlo. Zbavit se byrokratických a represivních institucí komunismu, vyhnout se některým zjevným nesmyslnostem tohoto systému a odstranit jeho očividné iracionality byla pro vytvoření „dobře fungující“ společnosti podmínkou nutnou, nikoli však postačující.

***A i s dobrým a funkčním systémem  
si jakýkoli pozitivní vývoj,  
progrese a pokrok žádá nikdy  
nekončící lidskou aktivitu,  
skutečné úsilí, osobní odvalu,  
píli a tvrdou práci.***

Naším úkolem bylo vytvořit zcela nový systém, nejen potlačit ten starý, ale tento proces potřebuje svůj čas. Nový systém nelze společnosti vnutit, musí se na něm spolupodílet, nemůže být vytvořen revolučně a určitě ne přes noc. A i s dobrým a funkčním systémem si jakýkoli pozitivní vývoj, progrese a pokrok žádá nikdy nekončící lidskou aktivitu, skutečné úsilí, osobní odvalu, píli a tvrdou práci. Bez nich nelze pohyb vpřed uskutečnit. Systém sám o sobě je pouze otevřením možného prostoru pro naše chování a je jen na nás, jak ho využijeme.

Je nás mnoho, kteří se obáváme, že se naše pracovní návyky, morálka a motivace nezměnily dostatečně a že právě proto naše aktivita nepřináší takové výsledky, jaké bychom si přáli.

### Transformační proces

b) Všechny země, které se před více než dvaceti lety zbavily komunismu, zahájily – některé hned, jiné s jistým zpožděním – radikální transformační proces. Jeho

\* Vystoupení na Letní škole pro mladé lídry, 19. srpna 2013, Ochrid, Makedonie. Překlad z anglického originálu.

rychlost, struktura i celková filozofie (spolu se stovkami dalších detailů) se mezi bývalými komunistickými zeměmi značně lišily. V některých z těchto zemí, včetně země, odkud pocházím, proběhly transformační změny poměrně hladce a jejich náklady – měřeno dočasným poklesem HDP, nárůstem míry nezaměstnanosti, zrychleným tempem inflace, příp. nárůstem sociálních a občanských nepokojů – byly relativně nízké. V České republice pravděpodobně nejnižší. V některých jiných zemích byly mnohem vyšší.

**Velmi komplikovaný – a jistě ne pouze kladný – byl, je a vždy bude efekt naší sounáležitosti s Evropou a především naší příslušnosti k Evropské unii.**

Nechci obtěžovat nudnou ekonomickou přednáškou. Návštěva Makedonie – jedné ze zemí bývalé Jugoslávie – mě však podněcuje k tomu, abych přidal ještě jednu poznámku. Vždy jsem se ptal sám sebe, zda relativně měkčí varianta komunismu v Jugoslávii – založená spíše na „radách pracujících“ než na „státním vlastnictví“ – transformačnímu procesu napomohla nebo mu byla spíše na překážku. Ve svém projevu v Srbské akademii věd (v Bělehradě v roce 2011) jsem vyslovil následující tezi: „Zajímalo by mě, jestli Vám typ politického, sociálního a ekonomického systému, který jste v minulosti měli, při následném transformačním úkolu napomohl nebo jestli byl spíše překážkou (nebo mi-

nimálně komplikací). Nechci předstírat, že mám na tuto otázku autoritativní odpověď, ale spíše se přikláním k názoru, že pomocí nebyl.“ [2]

V každém případě hrály kvalita a průběh transformačního procesu i důslednost v jeho prosazování obrovskou roli. Při jeho chybách byly vyvolány problémy, které mají důsledky až do současnosti.

### Evropský kontext

c) Velmi komplikovaný – a jistě ne pouze kladný – byl, je a vždy bude efekt naší sounáležitosti s Evropou a především naší příslušnosti k Evropské unii. Negociace před vstupem (a především požadavky kladené jako podmínka přijetí) na straně jedné a sám evropský ekonomický a sociální systém spolu s modelem evropské integrace na straně druhé, nás ovlivnil naprosto zásadně (a ovlivňuje dosud). Jsem si jistý, že s tím máte podobné zkušenosti.

**Přesto se nelišíme – mentálně, kulturně a určitě ne ideologicky (protože nás komunismus hodně naučil) – od lidí v ostatních částech Evropy.**

Chtěl bych být dobře pochopen. Lidé v zemích střední, východní a jižní Evropy ztratili skoro půl století normálního života a přirozeného sociálního a ekonomického vývoje v iracionálním, totalitárním, nedemokratickém, ne-li zločinném, neefektivním a neproduktivním komunistickém režimu, ale

přesto se nelišíme – mentálně, kulturně a určitě ne ideologicky (protože nás komunismus hodně naučil) – od lidí v ostatních částech Evropy. Všichni jsme byli, a jsem si jistý, že zde v Makedonii to cítíte stejně, hluboce poníženi ve chvíli, kdy jsme se konečně stali svobodnými a kdy jsme začali být povýšeni a blahosklonně poučováni lidmi ze západu Evropy, kteří měli to štěstí, že se této naší tragické a destruktivní éře vyhnuli.

**Naši sametovou revoluci jsme nedělali s vidinou evropského altruismu nebo finančních dotací z EU. To, co jsme chtěli, byla svoboda.**

Navzdory všem krásným slovům, navzdory udělování spousty – doufejme – dobře míněných, ale prázdných rad, navzdory dávání nám skrovných, a tudíž prakticky irrelevantních finančních příspěvků, nám západní Evropa v této chvíli nijak vážně nepomohla. Předpokládám, že ve Vaší zemi musí být pohled na tyto věci velmi obdobný.

Zejména na počátku byly pro nás v řadě zvláště citlivých komodit západoevropské trhy nemilosrdně blokovány. Bývali jsme obviňováni z cenového dumpingu, ale politici v západní Evropě nechtěli vidět, že jsme měli díky své tehdejší nižší ekonomické vyspělosti nižší mzdy a tím i nižší náklady. Také jsme byli nuceni – a to velmi předčasně – přijímat různé typy evropských sociálních, pracovních, environmentálních,

## NABÍZÍME



Institut Václava Klause nabízí sborník „Dnešní polemika o včerejší privatizaci“ (2013), do něhož přispěli Jiří Weigl, Václav Klaus, Dušan Tříška, Karel Dyba, Ladislav Jakl, Jan Stráský, Tomáš Ježek a Marek Loužek. Publikace by neměla chybět v knihovně žádného zájemce o českou privatizaci. Slouží nejen jako zdroj informací o příběhu české transformace první poloviny 90. let, ale také o příběhu české společenské diskuse let současných.

92 stran, 100 Kč.

objednávky na: [www.institutvk.cz](http://www.institutvk.cz), e-mail: [cep@cepin.cz](mailto:cep@cepin.cz)



Centrum pro ekonomiku a politiku nabízí sborník č. 100/2013 „Bankovní unie – morální hazard evropských rozměrů“, do něhož přispěli Vladimír Tomšík, Aleš Michl, Stanislava Janáčková, Charles Dallara, Petr Nečas, Mojmir Hampel, Ivo Strejček, Pavel Kohout, Pavel Páral, Petr Mach, Jan Bureš, Vladimír Pikora, Yuval Levin, Jaroslav Daňhel, Lukáš Kovanda, Tomáš Munz a Lenka Zlámalová.

126 stran, 100 Kč.

zdravotních, bezpečnostních a dalších standardů, které nejsou ekonomicky neutrální a které měly přijít na řadu až po dosažení určité úrovně hospodářského vývoje, ne dříve.

Nechci si stěžovat. Naši sametovou revoluci jsme nedělali s vidinou evropského altruismu nebo finančních dotací z EU (jaké dostávaly Španělsko a Portugalsko v minulých desetiletích). To, co jsme chtěli, byla svoboda. To, co jsme v té době od západní Evropy očekávali, bylo elementární pochopení naší jedinečné situace. Nedošlo k tomu.

**Měli bychom říci dostatečně nahlas, že evropský ekonomický a sociální systém – nadměrně regulovaná ekonomika, zatížená obrovským břemenem sociálních a environmentálních podmínek, působící v atmosféře paternalistického sociálního státu – rychlý hospodářský růst, což je něco, co země střední, východní a jižní Evropy potřebují, nemožňuje.**

Radikálně jsme v rámci své transformace depolitizovali, liberalizovali, deregulovali a desubvencovali naši ekonomiku, protože jsme dobře pochopili tragickou neschopnost vlád svým rozhodováním nahrazovat trh. Chtěli jsme se těchto praktik zcela zbavit. Náš proces transformace byl však ukončen předčasně tím, že jsme

se chtěli podílet na procesu evropské integrace a proto jsme byli nuceni znovu začít regulovat, politizovat a subvencovat ekonomiku jako předpoklad zahájení jednání o vstupu do EU. Výsledkem bylo, že byl pro nás samotný vstup do EU v mnoha ohledech nevýhodný.

Měli bychom říci dostatečně nahlas, že evropský ekonomický a sociální systém – nadměrně regulovaná ekonomika, zatížená obrovským břemenem sociálních a environmentálních podmínek, působící v atmosféře paternalistického sociálního státu – rychlý hospodářský růst, což je něco, co země střední, východní a jižní Evropy potřebují, nemožňuje.

Nejen to. Přispívá k tomu i stávající model evropského integračního procesu, založený na nadměrné a nepřírozené centralizaci, harmonizaci, standardizaci a unifikaci celého evropského kontinentu. Ten vedl k vytvoření stále více centralistického a byrokraticky konstruovaného institucionálního uspořádání Evropské unie. Demokracie v něm mizí. I tyto faktory brání ekonomickému růstu a rozvoji. [3]

#### Východ vs. Západ

d) To vše se odehrává v kontextu radikální přeměny vztahů a relativní síly mezi Východem a Západem. Jsme svědky stagnace Západu, postupného opouštění tradičních západních hodnot a tradic, destruktivní desorientace našeho životního stylu a návyků, negativního vlivu multikulturalismu, human-rightismu, politické korektnosti a dalších podobných „ismů“.[4] Na druhé straně vidíme rychlý

růst a rozvoj na Východě, zejména v tzv. BRIC zemích, které bychom neměli podceňovat.

**To vše se odehrává v kontextu radikální přeměny vztahů a relativní síly mezi Východem a Západem.**

Tím se dostávám k závěru, k roli mladé evropské generace, potenciálních budoucích lídrů naší společnosti. Musíte udělat vše pro to, abyste byli na svou životní roli dobře připraveni a abyste své schopnosti a znalosti využívali k obnově tradičních hodnot, na kterých byla Evropa, jižní Evropa i Makedonie, založena. Zastavení úpadku Západu není snadný úkol. Vyžaduje bystrý pohled, odvážné a pevné názory a oddanost myšlenkám svobody a demokracie. Je to těžká práce, ale vyplatí se.

Ještě jednou Vám děkuji za pozvání. Přeji si, abych o Vás v budoucnu hodně uslyšel.

#### Poznámky:

[1] Friedrich von Hayek, Osudová domyšlivost: Omyly socialismu: Praha 1995.

[2] Celý text projevu „Remarks on the Czech and Serbian Transformations“, Bělehrad, Srbsko, 2011 na <http://www.klaus.cz/clanky/2751>.

[3] Více v mé knize „Evropská integrace bez iluzí“: Praha, Euromedia 2011.

[4] Více v mé knize „My, Evropa a svět“: Praha, Fragment 2013.

Publikováno na serveru [tyden.cz](http://tyden.cz) dne 19. srpna 2013.

#### NABÍZÍME



Institut Václava Klause a Centrum pro ekonomiku a politiku nabízí knihu Václava Klause „Dvacet let české měny“ (2013). Těžiště knížky tvoří přednáška prezidenta na únorové konferenci České národní banky o dvaceti letech české měny a dvě kapitoly z knihy Václava Klause „My, Evropa a svět“ (Fragment 2013) o rozdělení České a Slovenské federativní republiky a měnové krizi v roce 1997.

48 stran, 50 Kč.

objednávky na: [www.institutvk.cz](http://www.institutvk.cz), e-mail: [cep@cepin.cz](mailto:cep@cepin.cz)



Institut Václava Klause nabízí publikaci „Spor o amnestii“ (2013). Sborník obsahuje kompletní znění amnestie prezidentů republiky, rozhovory prezidenta o amnestii, doplňkové texty a dopisy občanů o amnestii. Do sborníku přispěli M. Knížák, P. Hájek, T. Sokol, T. Jirsa, Z. Koudelka, P. Hasenkopf, J. Payne, J. Skopeček, K. Steigerwald, V. Vlk, B. Doležal, J. Rychetský, S. Janáčková, J. Lupoměský, P. Suchomel, M. Stín a Z. Pantůček.

128 stran, 100 Kč.

## OTÁZKA IVK

# Dokládají data za druhý kvartál konec recese?



**Jiří Rusnok**  
premiér ČR

Úvahy, zda ještě je či už není recese, či zda jsme z ní už vystoupili, zdá se, rozdělují české analytiky. Definitivní čísla hovoří o meziročním poklesu HDP o 1,6 % a současně i o mezikvartálním růstu HDP o 0,6 %. Vidíme také, že stále ještě dochází k poklesu investic a stagnaci konečné spotřeby. Vývoj HDP tak „zachraňují“ jen velmi dobré výsledky zahraničního obchodu.

Nemyslím, že je šťastné vyvozovat z mezičtvrtletní změny nějaké zásadnější závěry. Taková změna se přece dala očekávat. Víme, že pokles HDP v letošním prvním čtvrtletí byl rekordní – v současné řadě kvartálních poklesů. Bylo reálné očekávat, že pokles bude dál pokračovat takovým tempem? Vždyť zde hraje roli matematika – každý další výsledek za čtvrtletí je poměřován ke kvartálnímu údaji, který již byl v minusu. A udržet tuto řadu, aby byla klesající, znamená, že pokles se musí zrychlovat. Bylo takové očekávání reálné? Asi sotva.

Za důležitější proto pokládám data meziročního srovnání čtvrtletních dat. Tam vidím celkem jednoznačně, že současný vývoj směřuje k letošnímu poklesu HDP o 1–1,5 %. To rozhodně není málo. Minimálně to naši ekonomiku vrací znovu blízko k úrovni roku 2009 a tedy máme co do činění s minimálně čtyřletou stagnací.

Nejde však jen o ekonomiku jako celek. Také v průmyslu registrujeme pokles produkce v rozsahu 3–5 % oproti minulému roku a v souhrnu patrně nejsme v průmyslové produkci nad úrovní roku 2008. Asi nejhorší je pak situace ve stavebnictví – uprostřed hlavní sezony je produkce o pětinu nižší oproti roku 2010, který už byl nižší než roky 2007–2008. I zde je to ztráta pěti šesti let.

Nevidím žádné velké vyhlídky oživení ani v příštím roce. I když se ve státním rozpočtu mírně zvýší výdaje na investice a do státních rozvojových fondů, nebude možno patrně dosáhnout žádného významnějšího růstu. I příští rok očekávám jen nepatrný růst nebo stagnaci a teprve v dalších letech, pokud budou přijata správná opatření na podporu ekonomického růstu, lze očekávat oživení ekonomiky.

Teprve pak bude možné snad hovořit o překonání současné krize. Ovšem k tomu ještě povede dlouhá cesta...



**Eva Zamrazilová**  
členka bankovní rady ČNB

Česká ekonomika ve druhém čtvrtletí vybědla z technické recese, zda jde ale o skutečný obrat k trvalejšímu růstu, ukážou až data za minimálně další tři měsíce. Zlepšení nastalo zejména díky exportu, který těžil z mírného posílení hospodářské aktivity hlavních obchodních partnerů, především Německa. Spotřeba domácností se začíná pomalu stabilizovat, poté co domácnosti postupně vstřebávají vzestup cen způsobený růstem nepřímých daní a vnímají přece jen o něco příznivější zprávy přicházející z globální ekonomiky. Velmi slabá ale nadále zůstává investiční poptávka.

Podle dat ČSÚ je v absolutním vyjádření hrubá tvorba fixního kapitálu téměř o čtvrtinu nižší ve srovnání s historicky nejvyšší hodnotou dosaženou těsně před nástupem krize, v prvním čtvrtletí roku 2008. Vývoj investiční aktivity během krize tedy zaznamenal takový zlom, který je srovnatelný s historickými daty z období Velké deprese a zasluhuje si bližší pozornost. Ačkoli je investiční poptávka chápána jako složka domácí poptávky, nezávisí na rozdílu od poptávky domácností pouze na ekonomické kondici a sentimentu v české ekonomice. Prvoplánovou souvislostí je exportní výkonnost a zahraniční poptávka. Export zboží a služeb byl ale v letošním druhém čtvrtletí ve srovnání s počátkem roku 2008 vyšší o 15 %, a tedy oslabení exportu během krize nemohlo být postačujícím důvodem natolik dramatického a trvalého oslabení investiční aktivity.

Dalším faktorem, proč investiční poptávka nezávisí pouze na domácích faktorech, je to, že v české podnikové sféře vytvářejí přibližně polovinu investic firmy pod zahraniční kontrolou. S nástupem krize tyto firmy změnily zásadně svou strategii při rozdělování zisků mezi reinvestice a výplatu dividend zahraničním vlastníkům. Z předkrizového dělení přibližně „půl na půl“, v posledních pěti letech připadá na reinvestice do českých firem v průměru maximálně čtvrtina. Matky českých firem pod zahraniční kontrolou pocházejí

téměř výhradně ze zemí silně zasažených krizí. Zisk českých dcer proto může pomoci řešit existenční problémy matek. Lze jen volně uvažovat nad tím, jaké dlouhodobé důsledky tato politika českým firmám může přinést – žití z podstaty či nedostatek technologických inovací jistě není jejich vyčerpávající výčet. Tradiční argument, vysvětlující slabou investiční poptávku tím, že stávající kapacity nejsou plně využity, může zastírat i to, že kapacity vzniklé před krizí budou postupně zastarávat. Na kondici a sentimentu zahraniční ekonomiky tedy bude záviset nejen český export, ale i investiční a celkový rozvojový potenciál českého hospodářství.



**Karel Dyba**  
bývalý ministr  
hospodářství

Po šesti čtvrtletích nepřetržitého poklesu HDP ve druhém čtvrtletí 2013 oproti předcházejícímu čtvrtletí vzrostl o 0,7 % (podle předběžných údajů ČSÚ). Relativně dlouhá recese české ekonomiky tak skončila. Podrobnější data ukazují, že to byl pozitivní příspěvek zahraničního obchodu, který ekonomiku vytáhl z recese. Na kladný příspěvek domácí poptávky k tempu růstu ekonomiky stále čekáme.

Vyhlídka na další dvě čtvrtletí tohoto roku (i dále) je mírně pozitivní. Ekonomiky některých zemí EU, zejména Německo, kam směřuje náš export především, jsou na mírně vzestupném trendu a předstihové indikátory, viz např. kompozitní předstihové indikátory OECD, nenaznačují zvrát v tomto trendu. Tytéž indikátory již po několika měsících signalizují cyklický obrat i pro českou ekonomiku, tj. konec recese.

S jistou spolehlivostí lze tedy očekávat, že i domácí poptávka se nakonec „chytne“ a přispěje k tempu růstu české ekonomiky. Jde především o soukromou poptávku jak domácností, tak i firem. Připomínám, že oba tyto sektory netrápí nutnost snižování nadměrného zadlužení, ale jejich výdaje ovlivňuje nejistota z budoucnosti. Předstihové indikátory i jiné indikátory důvěry však naznačují, že intenzita obav z budoucího vývoje hospodářství doma i za hranicemi se snižuje a tak je možné, že jak domácnosti, tak i firmy více „znormalizují“ své chování směrem k vyšším výdajům. ▶

Nicméně dlouhá mělká recese bude zřejmě následována jen pozvolným mělkým oživováním. Už proto, že nejistot je stále příliš mnoho. Zejména, co se týče ekonomiky eurozóny. Její resuscitace tak i nadále nebude žádný zázrak. A pokud nedokážeme udělat zásadní liberalizační kroky na nabídkové straně naší ekonomiky, pak náš hospodářský růst stěží zřetelně převyší průměrný růst EU.



**Jan Mládek**  
stínový ministr financí  
za ČSSD

Výsledky za druhý kvartál nesignalizují nutně konec recese, ale dávají šanci na obrat. A to je samo o sobě důležité. Ta naděje! Samotná čísla nejsou nijak skvělá. Podle zpřesněných údajů ČSÚ z 3. září 2013 česká ekonomika vzrostla ve druhém čtvrtletí o 0,6 % vůči prvnímu čtvrtletní letošního roku, avšak klesla o 1,3 % oproti druhému čtvrtletí roku 2012. Bližší pohled na čísla ČSÚ říká, že za růstem ve druhém čtvrtletí stojí především zlepšený export, který vzrostl meziročně o 2,0 %. Oproti tomu výdaje na konečnou spotřebu vůči předchozímu čtvrtletní klesly o 0,5 % a tvorba kapitálu se meziročně snížila o 12,6 %.

Z výše uvedeného vyplývá i to, co je třeba dělat. Naše země by neměla být vláčena konjunkturou na zahraničních trzích. Je třeba něco udělat, aby se zlepšila tvorba kapitálu a rostly výdaje na konečnou spotřebu.

V případě tvorby kapitálu by mělo být cílem získávání soukromých investorů, kteří budou investovat na území ČR. Historicky se osvědčila podpora investic zahraničních i domácích skrze agenturu CzechInvest. Činnost agentury bude nutno revitalizovat a nasměrovat ji opět k plnění toho základního úkolu – získávání soukromých investic do českého zpracovatelského průmyslu. Samozřejmě že revitalizovaný CzechInvest se musí také poučit z minulých zkušeností a více preferovat výroby s vysokou přidanou hodnotou, výroby s vysokým podílem vědy a výzkumu a také strategické služby. Veřejné výdaje mohou hrát v této oblasti jen omezenou roli, vzhledem k rozpočtovým omezením. Existuje však jedna výjimka – evropské strukturální fondy, které by mohly být klasickým keynesiánským stimulem pro českou ekonomiku. Ovšem za předpokladu, že jejich čerpání nebude bohlav jako dosud.

Pro podpoření konečné spotřeby domácností je zapotřebí přestat lidi strašit a vrátit

jim víru v budoucnost. Poté domácí spotávka bude hnacím motorem české ekonomiky a ne jejím problémem.



**Aleš Michl**  
investiční stratég  
Raiffeisenbank

Na nějaké jedno čísličko u HDP fakt nevěřím. Neznamená to nic. Tady je pohled do mé kuchyně, pokud by někdo měl zájem udělat si podobný model a získat lepší obrázek než jen to há dá pé. Co potřebujete: 1x počítač s excelelem, 4x časové řady, 1x mozek. Doba přípravy: 15–60 min, dle přístupu k datům.

Filozofie: Nestačí vám HDP. Recese je závažný útlum aktivity napříč ekonomikou. Klíčové definici, že je to pokles HDP dvě čtvrtletí po sobě, nepoužívat.

Potřebujete čtyři konkrétnější časové řady. Na příkladu Spojených států (stejně tak i pro ČR a další): 1. příjem domácností, 2. zaměstnanost, 3. průmyslová produkce, 4. obchodní tržby. Pak je potřeba trochu šikovnosti. Musíte dát všechny čtyři do jednoho grafu, například po dvou na dvě svislé osy – levou a pravou.

Interpretace: Když tyto čtyři indikátory padají, je ekonomika v recesi. Pokud se začnou otáčet, odrážet ode dna, je většinou ekonomika v počáteční fázi expanze. A naopak.

Když si to zkusíte na aktuální data, vidíte poslední vrchol ekonomického cyklu v prosinci 2007, pak obrat polovina 2009. Pro ČR je to horší, od pádu 2008/2009 se v tom nějak patláme (když si jako idioti ještě zvyšujeme daně), a vývoj připomíná písmeno „W“ a zřejmě bude i nadále...



**Tomáš Munzi**  
Národohospodářská  
fakulta VŠE

Česká ekonomika dlouhodobě stagnuje a proto hospodářské výsledky za druhý kvartál přinášejí jistý optimismus ohledně budoucího ekonomického vývoje. Ekonomové však musí být vždy obezřetní a nenechat se ošálit krátkodobým vývojem v rámci dlouhodobého hospodářského cyklu. Na skutečně robustní hospodářský rozvoj si budeme muset ještě nějakou dobu počkat.

Hospodářsko-politické autority v naší zemi bohužel dostatečně nevnímají dynamické proměny v našem světě a to má neblahé dopady na účinnější a efektivnější zapojení

české ekonomiky do celosvětových hodnotových řetězců. Nelze se spoléhat jen na makroekonomické „černé skříňky“ krátkodobých vstupů a výstupů a nesledovat institucionální pozadí a efektivitu cenového mechanismu, což přímo ovlivňuje kvalitu podnikatelských rozhodnutí a odráží dlouhodobý dynamický vývoj strukturálních a hodnotových procesů v napojení na okolní svět.

Českou ekonomiku především dusí byrokratická regulace a státní vliv v infrastruktuře v nejširším slova smyslu – dopravní, energetická, finanční, komunikační, vzdělávací, sociální, zdravotní... Stavební průmysl je v úpadku díky drastické územní a stavební regulaci. Díky distorzím cen a zvyšováním dlouhodobé nejistoty nemůžou banky dostatečně efektivně financovat reálný sektor.

Evropské dotace též přizívají to, že se investuje méně racionálně a bez ohledu na tržní kontext dynamického vývoje v celém světě, což je pro naši otevřenou ekonomiku naprosto klíčové. Bez skutečně radikálních strukturálních reforem, deregulace a liberalizace v klíčových infrastrukturních sektorech jsme odsouzeni k dlouhodobé stagnaci a k útrpnému vyhlížení spásy v kvartálních výstupech makroekonomické „černé skříňky“.

## Předplatné na rok 2013

Předplatné IVK zahrnuje  
pravidelný newsletter,  
sborníky a ostatní publikace,  
pozvánky na semináře.

Základní cena předplatného  
na druhou polovinu roku  
je 330 Kč.

Studentské předplatné 165 Kč.

**institut**  
**VÁCLAVA**  
**KLAUSE**

[predplatne@institutvk.cz](mailto:predplatne@institutvk.cz)

## Génius Ronalda Coase



**Rupert Darwall**  
spolupracovník Centra  
pro politické studie,  
Londýn

Dne 2. září zemřel ve věku 102 let největší britský ekonom od dob Johna Maynarda Keynesa. Ekonomické myšlení těchto dvou ekonomů je při tom v mnoha směrech dokonale protipóly. Zatímco Keynes postavil svůj nový teoretický koncept na základech abstrakcí makroekonomických jevů, Coase se soustředil na to, co je fakticky vidět, čeho se lze dotknout – na faktickou podobu institucionálního rámce ekonomiky.

### Převratné ideje

Coasovy ideje tedy nabízejí hospodářské politice v podstatě trvalé a v zásadě nesporné hodnoty. Naopak keynesiánství se dnes prosazuje jako návod, jak v této chvíli zvládnout aktuální zmatky vyvolané výbuchy tržních bublin. A přesto, zatímco Keynesova sláva se dotýká stratosféry, Ronald Coase, laureát Nobelovy ceny za rok 1991, je ve své rodné zemi osobou téměř neznámou.

### Dne 2. září zemřel ve věku 102 let největší britský ekonom od dob Johna Maynarda Keynesa.

To vše za situace, kdy na poli makroekonomické analýzy se jednotlivé školy myšlení střetávají ohledně problémů obtížně uchopitelných a v zásadě neřešitelných, zatímco ten proud mikroekonomie, jehož základy Coase významně vybudoval, vymezuje témata, ohledně kterých mohou ekonomové častěji najít konstruktivní shodu.

Coasovou inspirací a zdrojem otázek, kterými by se měl jako ekonom zabývat, jistě byla „An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations“ (1776) Adama Smithe. Tu u příležitosti dvou set let od jejího vydání sám označil za mistrovské dílo. Jen málo ekonomů tedy můžeme spolu s Coasem považovat za skutečné pokračovatele díla Adama Smithe.

Sám jsem na Coase narazil v zásadě náhodou, při studiu práce Mancura Olsona, ve které tento americký ekonom odkazuje na koncepci „coasovské vyjednávání“. Začal jsem se pít, co se tímto typem vyjednáváním rozumí, a na této cestě jsem tohoto pozoruhodného ekonomu objevil.

### Plodný život

Ronald Coase vyrostl na severozápadním okraji Londýna, ve Willesdenu. Tam byl

i kvůli ochablým nohám zařazen do obecní školy pro fyzicky hendikepované a kde tento budoucí laureát Nobelovy ceny dostal příležitost naučit se vázat proutěné koše.

Nicméně díky důslednosti svých rodičů, kteří oba pracovali na poště, posléze získal stipendium na střední škole *Kilburn Grammar School*. Pro jeho další studium pak mělo zásadní význam, že kvůli době, kterou strávil vázáním košíků, zmeškal kurzy latiny a to mu zase znemožnilo studovat historii na *University of London*. Rozhodl se proto získat titul *Bachelor of Commerce* na *London School of Economics*. Takto se tedy stalo, že se ekonomická věda mohla obohatit na úkor výroby košů.

### Jen málo ekonomů můžeme spolu s Coasem považovat za skutečné pokračovatele díla Adama Smithe.

V roce 1931 získal Coase stipendium, díky němuž strávil rok studiem struktury různých odvětví americké ekonomiky. Do té doby v zásadě žádného ekonomu nenapadlo se zeptat, proč vlastně existují firmy. Coase si tuto otázku položil a svou odpověď poskytl pod názvem *The Nature of the Firm* (podstata firmy). Geniální je na ní především koncepce – jak zpočátku říkal – „tržních nákladů“, které později zdomácněly jako „náklady transakční“. Pomocí nich měla každá firma zejména ověřovat, zda náklady na vyjednávání se smluvním dodavatelem jsou větší než náklady na přijetí tohoto dodavatele do pracovního poměru. To je to, co Coase najednou uviděl, a čeho si nikdo před ním nevsiml.

### Kritika regulací

V roce 1951 se Coase usídlil v USA a hned vstoupil do tvrdé debaty s nejbilantněj-

šími mozky té doby. Výsledkem byl jeho článek *The Problem of Social Cost*, který později – se skromností sobě vlastní – sám označil za nejcitovanější text v historii ekonomické literatury.

### The Problem of Social Cost v článku sám označil za nejcitovanější text v historii ekonomické literatury.

Článek vyšel v *Journal of Law and Economics*, jehož byl Coase editorem v letech 1964 až 1982 a v jehož rámci uplatňoval svoje tažení proti „akademické ekonomii“, tj. planému teoretizování, které nepřipustně abstrahuje od zátěže reality. Jako editor se proto snažil ekonomy a právníky přimět k tomu, aby popisovali – jak říkal – faktické fungování trhů a vysvětlovali, jak se vlády fakticky chovají při regulaci či dokonce výkonu ekonomických činností.

Pro hospodářskou politiku má význam zejména Coasova kritika regulací a zdaňování. Místo regulačního omezování vlastnických práv se tak navrhuje co nejširší otevření prostoru pro „coasovské vyjednávání“ – například mezi developery a těmi, kteří by měli být jejich aktivitami negativně dotčeni.

### Pro hospodářskou politiku má význam Coasova kritika regulací a zdaňování.

Od svých 41 let žil Coase v USA, což mělo zcela jistě mimořádný význam pro jeho profesionální kariéru a je jistě nepředstavitelné, že by jeho práce mohla kdy dosáhnout stejné slávy v Británii jako v Americe. Prsto je zvláštní, že jej jeho alma mater (*London School of Economics*) prakticky ignoruje, snad kromě toho, že jej stále ještě uvádí jako svého nobelovského laureáta.

Z originálu „The Genius of Ronald Coase“ dostupného na <http://www.cps.org.uk/blog/q/date/2013/09/05/the-genius-of-ronald-coase/> vybral, mírně upravil a přeložil Dušan Tríska. ■

### NABÍZÍME

Centrum pro ekonomiku a politiku nabízí sborník č. 91/2011 „David Hume – 300 let od narození“, do něhož přispěli **Robert Holman, Zuzana Parusniková, Josef Mural, Zdeňka Jastrzemska, Ján Pavlík, Marek Loužek** (editor sborníku), **Zdeněk Novotný, Lukáš Kovanda, Ondřej Čápek a Tomáš Křišťofory**. V příloze jsou ukázky z díla **Davidu Huma**. Předmluvu ke sborníku napsal prezident **Václav Klaus**.

146 stran, 100 Kč.

objednávky na:  
**www.institutvk.cz**  
e-mail: **cep@cep.in.cz**

